YIL: 1 - SAYI: 28
İdarehane: Cağaloğlu, İzzettin han, No: 22
Ankara caddesi
FIATI 10 KURUŞ

Hürbilek

İstanbul İşçi Sendikaları Birliğinin organıdır

Pek yakında
Yen bir romana
başlıyoruz

Ankaradan sıcak rüzgârlar esiyor

İşçi Milletvekili Ali Rıza Arının gazetemize beyanatı

Çalışma Bakanlığı, İş Kanununun tâdili, Umumî Hastalık Sigortası ve İş Mahkemeleri teşkili kanunu tasarılarını hazırladı

İşçi meseleleriyle çok yakından alâkadar olan İstanbul Milletvekili B. Ali Rıza Arı, muhtelif meseleler hakkında kendisinden izahat rica eden bir muhabirimizin suallerini şöyle cevaplandırmıştır:

«Tramvay işçilerinin yevmiyelerine yapılmasını istedikleri zam hakkındaki ihtilâf, Ankarada yüksek hakem kuruluna intikal etmiştir. Hakem kurulu, Danıştay Daire Başkanlarından birinin başkanlığı altında Çalışma Bakanlığı Hukuk Müşaviri, Çalışma Genel Müdürü, İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşaviri, İktisat Bakanlığı Hukuk Müşaviri ve bir Üniversite profesöründen ibarettir.

Şimdiye kadar yüksek hakem kuruluna intikal eden 3 ihtilâf işçilerin lehinde halledilmiştir.

Bu meselede de, makul ve mantıki şartlar dahilinde içtimai ve iktisadî zaruretleri gözönünde bulundurarak hareket edeceğine emin olduğum yüksek hakem kurulunun, tramvay işçilerinin lehine bir karar vermeleri çok muhtemeldir.»

(Devamı 2 de)

İşçi ücretleri ve maliyet meselesi

Bütçe açığının kapatılması için şeker istihlâk vergisine yapılan zamlarla beraber lüks vergisi adile gümrük vergisine benzer yeni vergilerin ihdası dönüp dolaşıp hayat pahalılığı üzerine tesirler yapacaktır. Esasen İngiltere ve Amerikada dahi hayat günden güne pahalılaşmaktadır. İdhalât tüccarları buradan gelen malların her siparişte bir miktar daha pahalılaştığını söylüyorlar. Bizim şiddetle muhtaç olduğumuz istihsale müessir bir çok malları hemen hemen yalnız bu iki memleketten idhal ettiğimizden hayat .pahalılığı yurdumuzda dahi günden güne artmaktadır.

Bu durum karşısında işçiler haklı olarak gündeliklerinin arttırılması yolunda talebde bulunuyorlar. İstanbul tramvay işçileri ile Ankara otobüs işçilerinin zam talebleri işçilerinin içinde yaşadıkları son derece dar ve sıkıntılı durumun birer akisleridir ve bu iş ilgili makamlar tarafından önemle nazarı dikkate alınmağa değer. Türk işçisi yurdun kalkınması yolunda kendi uhdesine düşen ağır vazifeyi müdriktir ve bıçak kemiğe dayanınca dıkça zam talebi için rast 'gele teşebbüslerde bulunmaz. Fakat mesela şimdi yüksek hakem kurulunda incelenmekte olan zam talebinin dayandığı rakamlar tetkik edersek bir ayda 80-90 lira gibi bir ücret alan binlerce işçinin mevcut olduğunu görürüz. Bugünkü geçim şartları ile bu ücretler asla kabili telif değildir. Ve başka yerden bir geliri olmayan bir ailenin ayda 80-90 lira gibi bir kazançla geçinmesine imkân yoktur.

Buna karşılık zam talebi karşısında kalan her işletmenin de ötedenberi söylediği şudur: (Bırakın ben de mamullerime veya tarifelerime zam yapayım, gelirim artsın, işçinin talebini memnu niyetle karşılarım.) İlk bakışta doğru gibi görünen bu cevabın maalesef hakikatte yeri yoktur. Maliyet hesaplarını mümkün mertebe sıhhatle yapmış fabrikalarda işçi ücretlerinin mamullerin maliyetinde tuttukları yer diğer memleketlerdekine nazaran çok azdır. İşletme rasponel çalışmadığından tâli masraflar çok yüksek olduğundan işçilere verecek para kalmıyor. Yani işletmenin idaresindeki beceriksizliklerin zararını işçi çekiyor. Başbakanlık Umumî Murakabe Heyetinin raporları ince bir tetkikten geçirilince bunlar apaçık görünüyor.

Umumî Murakabe Heyetinin tetkikinden uzak kalmış devlet ve belediye işletmelerinde ise sıhhi bir maliyet hesabı yoktur. Bugün yolcunun kilometre başına nakli-nin kaça ma lolduğunu maalesef hiç bir ulaştırma işletmemizde sıhhi hesaplara dayanılarak gösterilmiş değildir. Aynî hal Posta, Telgraf ve Telefon ve Tekel işletmelerinde de böyledir. Bir mektup kaça gider? Bir telgraf kaça çekilir bir telefon muhaveresi devlete kaça mal olur? belli değildir? Katma bütçe ile çalışan Tekel, Devlet Demir ve Denizyolları P. T. T. vesaire gibi muazzam devlet işletmelerile belediye işletmelerinin yüksek bir murakabeye tâbi tutulmaları, hesaplarının ve bilânçolarının Büyük Millet Meclisine verilmesi ve umumî efkâra arzı artık bir zaruret halindedir.

(Devamı 2 de)

Okuyucularımızın dikkat nazarına

Sayın okuyucularımız; Hürbilek gazetesi muhabirleri ve muharrirleri emrinizde hazırdır. Bütün dertlerinizi ve şikâyetlerinizi derhal bize bildiriniz. Gazetemiz muhabirlerini harekete geçirmek için bir işaretiniz kâfidir. Bizi bir mekupla veya lütfen idarehanemize kadar gelerek haberdar ediniz.

İlk sayılarımızda da söylediğimiz gibi bütün okuyucularımız gazetemizin muhabiri ve muharriridir. Haberlerinizi ve yazılarınızı bekliyoruz. Gazetemiz hakkındaki dileklerinizi de lütfen bir mektupla bildiriniz. Gayemiz gazetemizi en mükemmel bir hale getirmektir.

Hürbilek

Gücenmece YOK!

Biz varız!

Bazı menfi ruhlu insanlar, milleti işçi, memur, zengin, fakir diye ayırırlar. Evet bu cemiyette bütün bunlar vardır. Fakat bunların hepsini içine alan ve hepsinin üstünde bir varlık, Türk Milleti vardır. Ve dâvalar müşterektir. Bunun en iyi misali ordudur. Milyonluk Türk Ordusuna bakın. Acaba o menfi ruhluların iddia ettikleri ayrı zümreler nerede? Bütün Millet aynı boz elbise içinde ve aynı dâva peşindedir. Koca Şair: «Ben, sen yokuz biz varız.» diyor.

Milletin Sesi, Millî menfaatlere hizmet etmek isterken menfî propagandalara âlet olmasın

Milletin Sesi Gazetesi sözde milletin haklarını müdafaa etmek istiyor. Fakat Birlik Başkanına şahsi kini olan bir adamın yazısını neşrederek millete yaptığı kötülüğün farkında değil.

Yüzbinlerce işçiyi temsil eden bir Birliğin Başkanının böyle ağır bir töhmet altında bırakılması; bugün her zamandan çok birleşmeye ihtiyacı olan Türk İşçisine yapılan en büyük fenalıktır. Bu iddialar Birliğin şahsiyeti manevîyesine tevcih edilmiş birer hakarettir. Bu, adının yanına soyadını yazamıyacak kadar medenî cesaretten mahrum olan adamın hezeyanlarını neşretmek ne büyük bir gaflettir! Birlik Başkanı Yaşar İyidoğan işçi vatandaşların serbest oyu ile başkanlığa getirilmiştir.

Refikimiz Milletin Sesi'ne bu sergüzeştlerden vazgeçmesini dostane tavsiye ederiz.

Vali Lutfu Kırdar gazetecilere şehir işleri hakkında izahat verdi

Vali ve Belediye başkanı doktor lütfi kırdar tedavi için mezunen Londraya hareket etmektedir. Doktor Lütfi Kırdar vilayette bir basın toplantısı yaparak gazetecilere veda etmiş ve şehir işleri etrafında izahat vermiştir. 1949 vilayet ve belediye bütcelerine temas eden vali ezcümle şunları söylemiştir:

« — Şehir meclisi bu sene denk bir bütce imkânını bulmuştur. Gelir 38 milyon lira olarak tahmin edilmiştir, Gider bütcemiz de âdi ve olağanüstü 38 milyon lira olarak denk bir şekilde tanzim ve kabul olunmuştur.

Bütcemizin gaye ve ruhunu arz ve izah etmek isterim:

Bütcede sağlık, milli eğitim, yol, imar ,temizlik ve itfaiye işlerine bu günkü mali şartlar ve imkânlar içinde azami derecede ehemmiyet verilmiştir. Sağlık ve içtimai yardım işlerine 6 milyon 217 bin lira tahsis olunmuştur. Milli Eğitim bir milyon 445 bin lira, yol imar ve su işlerine 7 milyon 321 bin lira, temizlik işlerine 2 milyon 472 bin lira, itfaiyeye bir milyon 994 bin 952 li-

Raman dağındaki yangın

Ankara 18 (Özel) — Ramandaki petrol mıntıkasında mühendislerin oturmasına ve eşya konulmasına tahsis edilmiş olan yedi ahşap barakalardan üç tanesi bir yangın neticesinde yanmıştır.

Yangın banyo dairesinden çıkmıştır. Petrol tesislerinde hiç bir zarar yoktur .

Başbakanın İşçi evleri için yaptığı bağış

Ankara (Özel) —

Başbakan B. Hasan Saka İşçievleri yapı kooperatifine Kubbeli mevkiindeki 14 bin metrekare arsasını teberru etmişlerdir. Bu arsanın rayiç kıymeti 25 bin liradır.

Bu kıymetli yardımlarından dolayı kooperatif mensupları alenen şükranlarını sunmaktadır.

YENİ AÇILACAK İŞÇİ LOKALİ

Gıda Sanayii İşçileri Sendikası, Demir ve Madenî Eşya İşçileri Sendikası ve Haliç Bölgesi Mensucat İşçileri Sendikası müşterek bir işçi lokali açmağa karar vermişlerdir. Lokalin Balat civarında açılması düşünülmektedir. Bu suretle sendikalar mesken kirası vermekten kurtulacaklardır.

Ya nasip!..

İşçi Milletvekili Ali Rıza Arı'nın beyanatı

ÇALIŞMA BAKANLIGININ SON FAALİYETİ

Bay Ali Rıza Arı, Çalışma Bakanlığının son faaliyeti hakkında şunları söylemiştir:

«Bizde henüz yeni olan bu teşekkül hakkında Ankarada (!) edindiğim intıbaa dayanarak söyliyebilirim ki, Bakanlık kendisinden beklenilen işin ehemmiyetini idrak ederek çalışmaktadır.

Emeklilik sigortası hazırlanırken sabahın 4,30 una kadar süren bir toplantıya şahit oldum.

Fakat, Bakanlığın kadrosu ve bütçesi çok dardır. Bakanlığın bütün kadrosu 247 kişiden ibarettir. 1948 bütçesi 2 milyon 170 bin lira iken 1948 bütçesi biraz daha kısılarak 167 bin liranın noksan konmasını görmekten çok müteessirim. Mecliste, bütçe müzakereleri sırasında bu az bütçenin arttırılmasına çalışmak vazifemizdir.

Bu mütevazı kadro ve bütçe ile bu gün çalışma mevzuatı çerçevesine giren işyeri adedi memlekette 5800 - 6000 dir. Bakan Tahsin Balta, 20 bölgeye ayrılmış olan teşkilâtının kuvvetini İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve Bursada topladı. Bu ameliyeden İstanbulda ne netice alındığını, İşçi Sendikalarına ve işçi arkadaşlarımın takdirine bırakıyorum.

Adanayı 8 ay evvel görmüştüm. Bir ay evvel yine uğradım. Orada bariz farklar göze çarpmaktadır. Çalışma mevzuatının bizim memlekette neler sağlıyabileceğini ihata ederek çalışan elemanlar var.

Şu muhakkak ki, Mecliste kabul edilen ve Bakanlıklar için rehber olan mevzuat, her nedense ikinci ve üçüncü ellere geçtiği zaman tatbikatta, beklenilmeyen eksiklik ve aksaklıklar arzetmektedir.

Bakanlık, merkezdeki devamlı çalışmalariyle bu devreye şu kanunları hazırlamıştır:

İş Kanununun bir çok maddelerini değiştirecek tâdil tasarısı,

Umumi Hastalık Sigortası Kanun tasarısı,

İş Mahkemelerinin teşkili hakkındaki kanun tasarısı,

Ücretli hafta tatili hakkında Bakanlık ayrıca çalışmaktadır.

Fikir işçileri hakkında da bir kanun tasarısı hazırlandığına muttali oldum.»

ASGARİ ÜCRET MESELESİ

Uzun zamandanberi bir türlü halledilemiyen asgari ücretin tâyini hususunda B. Ali Rıza Arı şu izahatta bulundu:

«Bu mesele hakkında, yurdun muhtelif bölgelerindeki geçim faktörlerini mukayese ve tetkik ederek, eski ve değerli Sağlık Genel Müdürü Muhit Tümerkan tarafından hazırlanmış esaslı bir etüt mevcuttur. Asgari ücretin tâyinini hepimiz istemekte idik. Bu maksatla Bakanlıkta 2 İngiliz, 1 Alman mütehassısın da iştirakiyle 24 kişilik bir komisyon uzun müddet çalışmış ve bugün için asgari ücret tayininin kabil olamıyacağı sonucuna varılmıştır.

Bu konuyu ele alan 16 devletten yalnız Kanada ve Venezüellada asgari ücret usulü kabul edilmiştir. Bu gün İngilterede dahi ancak mahalli komisyonlar teşkili yoliyle ve istişari bir mahiyeti aşmıyacak salâhiyetlerle muvazene tesisine çalışılmaktadır. Biz de, yani yapılan İş Kanunu tâdilâtı sırasında buna çalışacağız.

Netice olarak diyebiliriz ki, ücret karşılıklı akitle teayyün eden bir faktördür. Bunu kanuni ve sun'i hükümlerle takyide tâbi tutmak, ekonomik ve sosyal şartlara her zaman uymayan anormal bir sonuç verebilir.

Mütehassışlar, bunun henüz İngiltere ve Amerikada dahi tatbik edilmediğini söylemektedirler.

Şu muhakkak ki, her geçen gün merkezde Bakanlıkta daha sistemli, daha verimli samimi bir çalışma arzetmektedir.»

İşçi ücretleri ve Maliyet

(Başmakaleden devam)

Devlet, kendi elindeki işletmelerde çok esaslı bir tetkik yapılmalı, rasyonel çalışmak için her tedbiri almalıdır. Bu yapılırsa işçi yevmiyelerinin maliyete tesir etmeden arttırılması imkân dahiline girecektir. Bu yapılmazsa artık işçiyi ilânihaye geçim seviyesi altında, yani yarı aç ve sefalet içinde çalıştırmağa imkân olmıyacaktır.

Sayın Cumhur Başkanımız İsmet İnönü 2 Ekimde 8 inci Büyük Millet Meclisinin 3 yılını açış nutkunda şöyle söyledi:

(Çalışma hayatının düzenlenmesi ve işçilerimizin ve ailelerinin refahlarını arttıracak ve çalışma güçlerini emniyet altına alacak tedbirlerin alınması iş hayatındaki faaliyetimizin esaslarını teşkil ediyor.

Cumhur Başkanının bu vaidlerinin gerçekleştirilmesi ancak işletme hesaplarının ince bir tetkik ve rasyonel hale sokulması ile mümkündür. Aksi halde işçilerin ne kendileri ne aileleri para yüzü görecektir ve yarı aç ve sefalet içinde olan bir topluluğun çalışma gücü de günden güne düşecektir.

Biz Büyük Millet Meclisinden ve Hükûmetten Devlet Reisinin bu yıl içindeki faaliyeti gösteren bu sözlerinin yine bu yıl içinde gerçekleştirilmesini istiyoruz.

Sağlık Öğütleri :

Gençler kendinizi koruyunuz!

Bu yazımızdan itibaren, anlatmağa başlayacağımız hastalıkların, ilk grupu olarak hem okuyucularım tarafından alâka ve merakla karşılanacağını, hem de sayın okuyucularımın bazı müşküllerini belki halledecek veya hiç olmazsa bu dertlerinin halli yolunda yardımcı olmak düşüncesiyle, makalelerimize cinsi hastalıklarla başlıyacağız.

Malûmdur ki cinsi hastalıklar adı altında bahsedilen başlıca üç hastalık vardır: Birincisi tıp dilinde gonore tâbir olunan belsoğukluğu, ikincisi yumuşak şankır, üçüncüsü ise gene tıp dilinde sifiliz diye adlandırılan frengidir.

Şimdi yazımıza bugüne kadar bir çoklarımızın zihinlerini kurcalayan, bir çoklarımıza üzüntülü saatler hattâ günler yaşatmış olan gonore ile başlıyalım.

Bu hastalığın tafsilâtına girişmeden önce okuyucularıma, bu pek bulaşık hastalığın ehemmiyetini belirtmek için, onun insanlar arasında ne derece yaygın olduğunu ve ne büyük kötülükleri bulunduğunu bir kaç rakam vererek izaha başlıyalım. Ta ki okuyucu ona karşı lâzım gelen kuvvet ve ehemmiyetle mücadele etsin.

Batı Avrupada 300 milyon insan yaşar. Bunlardan bir sene zarfında tam 3 milyon kişi gonore'ye yakalanır. Yani her sene, her yüz kişide bir kişi bu hastalığa yakalanır. Her sabah geçmiş bir günün, tatlı yorgunluğu ile gözlerini açan 8000 Avrupalı üzücü günlerin acı ihtimalleri ile titrer. Öldükten sonra muayene edilen kadınların hemen dörtte üçünde, eski gonore izlerine tesadüf edilmiştir. Erkeklerin yarısı hayatları müddetince bir defa gonore geçirmiş olup bu rakam büyük şehirlerde yüzde 60 a kadar yükselmektedir. Yine Avrupa memleketlerinde bazı sınıf halk arasında hastalık o derece yayılmıştır ki bu nisbet yüzde 90 a kadar bile çıkmıştır. İşin daha tuhafı bu hususta rekor kıran üniversite talebelerinin oluşudur.

Verdiğimiz rakamlar gonorenin Avrupa halkı arasında ne derece yaygın olduğunu göstermeğe kâfidir. Pek tabiidir ki, bu derece yaygın olan bir hastalığın mazarratı da o derece büyük olur. Şimdi de bir kaç misal verelim: Tahminen her on evlenmenin biri kısır kalmaktadır. Bunların yarısı gonore sebebile meydana gelmiş kısırlıklardır.

Dr. Ahmet Abdurrahman

İSTİNYE FABRİKA DOKLARINDA YENİLİKLER

İstinye fabrika ve doklarında işçiye tulum dağılmak üzere karar alınmıştır ve bir cümleden olarak 100 işçiye elbise verilmiştir.

İsinye fabrika doklarında gemi inşaatı yapılması düşünülmektedir. İlk olarak yapılmasına başlanılan saç dubalardan bri bitmek üzeredir.

GIDA SANAYİİ İŞÇİLERİ

Gıda Sanayii İşçileri Sendikasından bazı işçilerin verilmeyen haklarının alınması için açılan dava Ticaret mahkemesinde sıra ile görülmektedir. Bonservis alamıyan işçiler, açıkta kaldıkları zamanlar için kaybettikleri yevmiyelerinin ödenmesi için ayrı bir dâva açacaklardır.

Garsonların yüzde on meselesi hal yolunda...

Garsonlar Sendikasından öğrendiğimize göre Sendikanın çalışma müdürlüğü nezdinde yapılan teşebbüs müsbet netice vermiş; bu ayın 22 sinde işçi ve işverenlerden meydana gelen iki heyet yüzde 10 lar meselesini görüşecektir.

Diğer yandan bildirildiğine göre, sendikanın Belediye İktisat Müdürlüğü nezdinde girıştiği teşebbüs de müsbet netice vermiş ve bu evrak encümene havale edilmiştir.

Garsonlar encümenin kendi lehlerinde karar vereceğini kuvvetle ümit etmektedirler.

Garsonlar Sendikası Başkanı İsmail İnan kendisile görüşen bir muhabirimize şunları söylemiştir:

— Sendikamızın yeni kurulmuş olması ve, daha evvel mesleğimizi temsil eden bir cemiyetin bulunması meslekdaşlar arasında bir ayrılık bulunduğu zannını verdiğinden; cemyet ileri gelenleri ile temasa geçerek cemiyetin sendikaya iltihakı karar altına alındı. Bu suretle iki kuvvet birleşmiş olacaktır. İki cemiyetin idare heyetlerinin tamamen anlaşmış olmaları da aradaki birliğin bir tezahürüdür. Ayın 25. de perşembe günü yapılacak olan kongrede bu mesele de görüşülecektir.

HAFTANIN YAZISI

İş verenler ibret alsın !

Bir adam neler yapabilir ?

Elimize bir mektup geldi, bu mektup Gölcükteki bir tesviyeci ustası tarafından Ankaradaki mühim bir zata yazılmıştır. Bu bir hususi mektuptur. Günün birinde gazetelerde neşredilmek endişesinden uzak olarak kaleme alınmıştır. Muhaberatın mahremiyetine riayet etmek her insanın boynunun borcudur. Fakat bu mektuptaki bir kaç satır, uzun konferanslar, ciltlerle kitaplar kadar öğretici bir mahiyettedir. Bunu okuyan bir çok fabrika müdürleri ibret alsınlar diye işçi gazetemizde yazdık. Mektubun sahibi bizi affetsin, mektupta adı geçen sayın Tuğamiral Kemalettin Bozkurt da bizi bağışlasın. İyi insanlar iyiliklerinin teşhirinden hoşlanmazlar. Onun aldığı dua kendine yeter, bizim teşhirimizden müstağnidir.

Ama biz bu mektubu onu methetmek için yazmadık, başkalarına ibret olsun diye yazdık. İşte mektuptan bazı parçalar

«On dört aydanberi Deniz Fabrikaları Genel Müdürü bulunan kurmay tuğamiral Kemaleddin Bozkurt fabrikaların kuruluşu tarihinden bugüne kadar gelen Genel Müdürler içinde mümtaziyet kazanmış yegâne bir şahsiyet ve işçisine kendi öz evlâdına beslediği bir muhabbetle sevgi gösteren, işçinin ihtiyacını gözönünde tutarak terfi hallerine çalışır ve işçinin her müracaatında makul olan istekleri en (liberal) görüşle yerine getirmeğe uğraşır...

Müstefa sayın Savunma Bakanı İzmir Mebusu Münir Birsel işçiler için çok muhterem olan bir şahsiyettir. Deniz fabrikalarının teftişinde Genel Müdü bey işçinin durumunu vazihan müşarünaleyh arz ederek dahili talimatnamede günün ihtiyaçlarına göre tâdil edilerek aile zammı saatte (5) kuruştan (20) kuruşa ve çocuk zamları saatte (2) kuruştan (5) kuruşa, yemek zammı 5 kuruştan 7 kuruşa iblâğ edildi. Burada Fuad Beyin de hissei şerefi vardır. İşçiye verilen bir kap ve bir türlü yemek iki kap ve iki türlüye çıkarıldı. İşçi aşhanesi her ay harice bir iki bin lira borçlu kalırdı şimdi 5500 lira terakûm etmiş parası vardır. Pesim yemeklerin nefasetini kontrol için belli olmayan günlerde işçi lokantasında her hangi bir masada bir işçinin yanına oturup yemek yer. gördüğü noksanların ikmalini emreder, başarıları da takdir eder, işte kontrol

(Devamı 4 de)

Hür Bilek'in Edebî Romanı

Düşman Kızı

Yazan: Mustafa MEFHAR

(K) şehrinde bugün fevkalâde bir hal var. Herkes sokaklara dökülmüş. Erkek, kadın, genç, ihtiyar, çocuk, büyük bir kalabalık halinde hükümet meydanına doğru akıyor. Kesif, sinsi bir kalabalık. Herkes heyecanda. Herkes bir birine soruyor, anlamak, öğrenmek istiyor. Ahalisinin ekseriyetini Türkten gayrı unsurların teşkil ettiği bu şehrin heyecanına sebep ne?. Neden böyle hepsi ayni tarafa koşuyorlar? Bu bayram günlerinde bile görülmeyen hal niçin? Herkes birbirile gayet yavaş konuşuyor. Adeta söylediği şeyi başka birinin duymasından çekiniyor. Biz de pencereden sarkmış bir ihtiyarla konuşan şu adamın sözlerini gizlice dinliyoruz:

— Bu sefer Türkler tamamile mağlûp olmuşlar, diyor.

Birden irkiliyoruz. Demek fevkalâdeliğin sebebi bu. Demek bu heycan ondan doğuyor. Evet hakları var. Bu haber bir insanın heyecanlanması için kâfidir. Tarihin yenilmez diye kayıt ettiği, hilkatin yalnız yenmek için yarattığı Türkler, hayli zamandır bir mağlûbiyetler serisi geçiriyor. Hiç şüphesiz bu küsurflar silsilesini takip edecek bir zelzele «Türk» ve «Devlet» kelimelerini ebeiyen birbirinden ayıracak. Devletler kuran, taçlar deviren, her zayıfa yardıma koşan Türk ordularına şimdi Tanrı bile yardım etmiyor. Fakat bu insanların her şeyleri kadar, halleri de o kadar değişik ki bu habere müteessir mi oluyorlar, yoksa memnun mu? Belli değil. Yalnız ağızdan ağıza tekrarlanan sözler aynı «Türkler müthiş telefat veriyorlarmış. Artık bu sefer...) Acaba bu kalabalık ne bekliyor? Ümit ettikleri şey ne? Ordu komutanlığında da bugün bir fevkalâdelik var, Giren, çıkan hesapsız. Mutat fevkinde bir faaliyet.

Üç gündür ta uzaklarda gayet kanlı muharebeler olduğu söyleniyor. Bunun hakikat olduğunu bitip tükenmiyen yaralı kafileleri ispata kâfi. Kaç gündür şehre o kadar yaralı gelmişti ki, koca hastahane gelen yaralı miktarını almaktan âciz kalmıştı. Bir kısmının evlere yerleştirmek mecburiyeti hasıl olmuştur. Bu sabahtan beri, Karadağ cihetinden, eşya yüklü araba ve mekkâri kollarının (K) ya gelmeğe başlaması, öğleye doğru ordu komutanlığının hükûmet meydanında işgal ettiği binayı kolordu komutanlığına terkederek, daha geride (Soğukpınar) mevkiine nakletmesi bu haberi kat'i olarak tasdik etmiş ve halkın sokaklara dökülmesine sebep olmuştu. Öğleden sonra gelen yaralılarla, evvelden gelenlerin bir kısım daha içerilere sevkedildi. Ve sonra yeni bir haber duyuldu: Türk ordusu Karadağda ikinci bir sıra müdafaa mevzileri inşa edecekmiş. Bunun için kolordu komutanının emri ile, bütün halk bu işde amele olarak çalıştırılacaktı. Vali de bu hususta bir beyanname neşrederek herkesi bu işi seve, seve yapmağa davet ediyordu. Bazı subaylar yanlarında silâhlı erler olduğu halde, halkı iyilikle veya zorla faaliyet yerine götürüyorlardı. Türkler ve bazı müslümanlar bu işi gönül rızasiyle yapıyorlardı. Diğerleri, Yahudiler, Ermeniler Rumlar ve hristiyan Arapların ekseriyeti, asırlardır beraber yaşadıkları, iyiliklerini gördükleri, insanların mağlûbiyetinin büyük bir zevkle seyrediyorlardı. Her yeni İngiliz zaferi onlar için yeni bir müjde idi. Türkler mağlûp oluyordu. Asırlardır beraber yaşadıkları barbar Türkler... Yakında medeniyetin meşalesini, gittiği yere beraber götüren centilmen İngilizler (K) ya da o meşalelerden ışık saçacaklardı.

Türklerin (K) da son günleri idi bunlar..

Ertesi sabah...

Karadağın şimal yamaçları boydan boya oyuluyor, kazılıyordu. Binlerce insan, genç, ihtiyar, hattâ çocuk, dinlenmeden çalışıyorlardı. Siperler kazılıyor, sığınaklar yapılıyordu. Türk komutanı, şimdiye kadar, gayet kanlı muharebeler verdiği kendinden kat kat kuvvetli düşmanları önünde, Karadağda kara talihini bir kere daha yenmeğe uğraşacaktı.

Başkalarının çoktan dönmüş olacakları yolda o, hâlâ sebat ediyordu. Muktedir bir insan değerli bir komutandı. Amma yalnız kat, kat kuvvetli düşmanla değil, tabiatla, imkânsızlıkla da mücadele ediyordu. Buna rağmen kararını vermiş, ahd etmişti. Ceddinin pek büyük fedakârlıklara insan gücü ve kanı bahasına oldukları için asırlar şan ve şerefle muhafaza ettikleri bu yerleri o da şan ve şerefle terk edecek, pek pahalıya satacaktı.

(II)

Sisli ve ışıklı bir ilkbahar sabahı. Hava ılık, gök kubbe mavi ve parlak; kubbenin ufuk dediğimiz yere doğru alt kenarı, yukarıdan aşağıya doğru gittikçe koyulaşan buğudan bir kuşakla sarılı. Bir gün evvel yağmurdan ıslanan yerler, parlak bahar güneşi altında ısındıkça, buhar neşrediyor. İkliminin sıcaklığı dolayısile, başka yerlerde henüz kış sayılan bu ayda her taraf yemyeşil. Hattâ ağaçlar çiçek devrini geçirmiş, mini, mini meyvacıklarla dallarını süslemişler, bile [illegible]

(Devam edecek)

SPOR

Son yapılan maçlardan heyecanlı bir enstantane

Kundura Spor

Birkaç haftadanberi, hep başta giden tanınmış klüplerimizin futbol hareketlerinden bahsederek, görüşlerimizi aydınlatmaya çalıştım.

Fıtraten sportmen olarak dünyaya gelen Türk, sporun her sahasında başarılar kazanmış ve kendini bütün cihana tanıtmıştır. Nice ismi bilinmeyen veya pek az tanınmış olan kulüplerimiz vardır ki, bunlar yokluk içerisinde kendi yağlariyle kavrularak sırf spor yapmak memlekete sağlam bünyeli gençler yetiştirmek gayesiyle kurulmuşlardır. İşte, memleketlerinde taraftarlarının alkışlarını toplıyarak şimdi futbol sahasından ayrılmış bulunan, dünün gençlerinden meydana getirmiş olduğu Kundura Spor bunlardan biridir.

Yakın bir zamanda kurulmuş olan bu kulübün genel katibi Tevfik Gen'i Mercandaki mütevazi kulüp binasında gördüm. Bir zamanlar Manisa İdman Yurdu ve Sakarya klüplerinin kalesini koruyan bu centilmen sporcu beni güler yüzle karşıladı. Kendisinin, kulüpleri hakkındaki verdiği aydınlatıcı malûmatı okuyucularımıza toplu olarak arzetmeyi faydalı buluyorum.

Kundura Spor kulübü her şeyden evvel kunduracılar tarafından meydana getirilmiş, genç kunduracıları kötü yollardan çevirerek spor sahalarına alıştırıp sağlam yapılı fertler yetiştirmek gayesini gütmektedir. 8-6-948 tarihinde kurulmuş olan bu kulüb'ün kurucuları Salih Hotiç, Tevfik Gen, Hüseyin Taşdelen, Saim Torpay, Seyfi Tokiz, Sami Uygaç, Abdürrahim Düzgiderden müteşekkildir. Şimdiden [illegible] yüze yakın azası mevcut olup iki, üç takımlık formaları, futbol ayakkabıları, bir kaç tane topları vardır.

Henüz pek genç olan bu kulüp, karşılaşmış olduğu rakiplerine karşı daha şimdiden tatmin edici oyunlar çıkarmış ve şu neticeleri almıştır:

Topkapıya 3-1 mağlûp, Karagümrük ve Beylerbeyile 2-2, Erenköyile 0-0 berabere kalmıştır.

Antrenmanlarını Vefa stadyomunda yapan Kundura Spor ilerde atletizm, voleybol ve basketbola da büyük yer ayırmak gayesini gütmektedir.

Kundura Spor gençlerine iyi şanslar dilerken, kurucularını tebrik eder, ve muvaffakiyetler dileriz.

BU HAFTAKI MAÇLAR

Bu haftaki maçlara gelince, Cumartesi günü Kasımpaşa - Beşiktaş, F. Bahçe - Beykozla; pazar günü, G. Saray - Süleymaniye ve İst. Spor - Vefa ile karşılaşacaklardır.

B.J.K. - Kasımpaşa maçını ele alacak olursak, K. Paşalıların son [illegible] maçlarında kendilerini [illegible] görürüz. F. Bahçenin sonla 2-2 mağlûp olduğu K. Paşanın, geçen hafta İst. Spor ile 2-2 berabere kaldığını biliyoruz. Bu neticeyi hesaba katacak olursak, bu haftaki maçın oldukça çetin geçeceği umulabilir. Bununla beraber Beşiktaşlıların ligteki durumlarını kaybetmemek için çalışacakları muhakkaktır. Beşiktaşlıların İst. Spor maçında olduğu gibi ikinci bir gaflete düşmiyeceklerini ve bu maçın ehemmiyetine göre hareket edeceklerini tahmin ediyoruz.

F. Bahçe - Beykoz maçı Fenerin lehine; G. Saray - Süleymaniye maçı G. Sarayın lehine neticelenecek gibi görülmektedir. Fakat rakipler hiç bir zaman küçümsenmemek şartile...

Haftanın en çetinmaçlarından biri de İst. - Vefa maçı olacaktır. İst. Sporun gevşemesine mukabil, Vefa gittikçe düzelmektedir. Fakat İst. Sporun da hiç umulmadık zamanlarda fevkalâde oyunlar çıkardığını da hatırdan çıkarmamak icabeder. Maçın normal neticesi Vefanın galibiyetile nihayet bulacağa benzemekle beraber, berabere de neticelenebilir..

Şimdiki halde, takımlarımıza şanslar temenni ederken, maçların sportmence neticelenmesini dileriz.

Recai ESENTAN

—o—

GÜREŞ

Geçen yazımızda alaturka güreşe hemen başlamış bulunuyorduk. Peşrevden sonra esas güreş başlar.

Bu işin ehli olan heyecansız, sakin ve temkinli güreşir. Bazı güreşe yeni başlamış olan gençler rakiplerine şuursuz bir asabiyetle saldırır ve kendi kendilerini tüketip mağlûbiyeti kabullenirler.

Güreşte, bilhassa bizim yağlı güreşte pehlivanın en kıymetli vasfı nefesli oluşudur. Çünkü yağlı güreşin saatlerce sürdüğü vakidir. Busebeple pehlivan evvelâ ciğerlerinin nefes kabiliyetini arttırmaya dikkat etmelidir.

Bunun için size yakın bir misal de vereyim. İsveçliler İstanbula geldikleri zaman İnönü stadında Türk - İsveç serbest güreş yapıldığı hatırlardadır. İşte o güreşlerde ağır sıklet sınıfında ayyıldızı temsil eden Mersinli Ahmet (Greko - Romen dünya şampiyonu) sırf nefesinin kifayetsizliği yüzünden maçı sayı hesabile de olsa Bertil Antonsona vermek mecburiyetinde kaldı.

Demek istediğim nefes bu işin ehemmiyetli şartlarından biridir.

Bu sebeple güreşte kuvveti üstün rakipleri nefeslerini tüketirse ve onların hareket kabiliyetlerini battal etmek suretiyle yenmek lâzımdır. Bunun için de, kaçıcı, oyalayıcı, yorucu bir usul takip etmek icap eder.

Yağlı güreşte vücudun kayıcı oluşu onu tutulamaz bir hale getirmiştir. [illegible] kilonun [illegible] bir derece [illegible] bu güreşte hasım daha ziyade kispetin kasnak denilen kenarından ve paçalardan yani ele gelebilecek yerlerinden tutulmak suretile mağlûp edilir. Yağlı güreşçi paçalarını korumak maksadile mümkün mertebe öne eğilir ve o vaziyette güreşir. [illegible] bu pozisyon alafranga serbest güreş için de aynen kabul edilmiştir.

Sababattin SÖNMEZ

Ağır işler tüzüğü

(Geçen sayıdan devam)

73 — Tütün harman ve kıyımhane işleri. (Ç K)

XIII. Enerji istihsal, nakil ve tevzi işleri

74 — Buhar, gaz vesair muharrik kuvvet istihsal edilen dairelerdeki işler. (Ç K)

75 — Elektriğin istihsali ile nakil ve tevziinde ve akümülâtör dairelerinde yapılan her türlü işler. (Ç K)

76 — Hareket halinde bulunan makine, motör ve aksamı ile transmisyon tertibatının yağlanması, tamiri ve temizlenmesi gibi işler. (Ç K)

XIV. Nakliye ve benzeri işler

77 — Vasıtasız olarak 40 kilodan yukarı ağırlık taşınması boşaltma ve yükleme işleri (Ç K)

78 — El arabası gibi vasıtalarla 100 kilodan yukarı ağırlık işleri (Ç K)

79 — İki ve daha fazla tekerlekli bisikletle 50 kilodan yukarı ağrlık taşınma, boşaltma ve yükleme işleri (Ç K)

taşınması boşaltma ve yükleme işleri . (Ç K)

80 — En çok yüzde 10 rampalı yerlerde vagonetlerle 300 kilodan yukarı ağırlık taşınması, boşaltma ve yükleme işleri (Ç K)

81 — Çuvallama, fıçılama, istifleme ve benzeri işler.

82 — İnsan ve eşya taşımaya mahsus nakil vasıtalarında vatmanlık, şöförlük, pilotluk, kaptanlık ve bunlara yardımcılık işleri. (Ç)

83 — Her türlü taşıt araçlarında makinistlik, arabacılık, frencilik, makasclık işleri ve bu işlerde yardımcılık.

XV. Müteferrik işler:

84 — Yangın söndürme işleri (Ç K)

85 — Ocakçılık, ateşçilik, işleriyle ocak ve baca temizleme işleri. (Ç K)

86 — Büyük çamaşırhanelerde yapılan işler. (Ç)

87 — Lâğım işçileri. (Ç K)

88 — Çöpçülük işleri. (Ç)

89 — Hayvan igübre işleri. (Ç K)

90 — Paçavracılık işleri. (Ç)

91 — Su altı ve toprak altı işleriyle suya girilerek yapılan her türlü işler. (Ç K)

92 — Düşmek tehlikesi fazla olan yüksek yerlerde yapılan inşaat ve tamirat işleri. (Ç K)

93 — Radyoloji işleri, radyumlan işler. (Ç)

94 — Filim, plak ve benzeri ve radyo aktif maddelerle yapıştuşucu maddelerin imali işleriyle projeksiyon işleri. (Ç)

95 — Vahşi veya zehirli hayvan bulundurulan bahçelerde hayvan terbiyesi müesseselerindeki işler. (Ç)

96 — Bu cetvelde zikredilmiyen ve fakat, günde ancak sekiz saat veya daha az çalışılması icabeden işler hakkındaki tüzükte yazılmış bulunan diğer işler. (Ç K)

97 — Hastahane işleri (Ç)

98 — Bakteriyoloji laboratuvarları işleri. (Ç)

99 — Eczacılık işleri. (Ç)

BÜYÜK TÜRK

Günlük gazetelerin her gün heyecanla verdiği haberler arasında bu günlerde sık, sık görülen bir haber ipi vardır: «Komünist cehennemnden kaçanlar» Bize gayet tabii gelen bu haberlerin altında derin hakikat yatmaktadır. Türk büyük bir millettir. Hürriyetten mahrum olan memleketlerde yaşayan insanlar, bu hayattan bezince sevki tabii haline gelmiş bir hisle Türkiyeye koşmaktadırlar. Bunun sebebini dostu ile düşmanı ile bütün büyük adamlar anlatıyorlar.

İşte bir düşman! Rus generali Çernayef. Diyor ki:

— Burada hiç yoktan ordular yaratmak mümkündür. Bu orduları ölüme doğru sürmek mümkün. Ben bu imkânlardan bol, bol istifade ediyorum. Fakat yarattığım orduları sendeleten bir engel var: Türklerin yaşayan hatıraları! Üç, dört yüz yıl önce her kudreti ve her milleti yenen Türkler şimdi de silinmez hatıraları ile her teşebbüsü sendeletiyorlar. Ölümden korkmıyanlar bu hâtıralardan korkuyorlar.

Hemen her yürekte bu korkuyu seziyorum. Demekki yalnız Türkleri değil, onların tarihini de yenmek lâzım. Bu vaziyette ben, Türklerin, düzünelerle milleti idare edebilmelerindeki ,muvaffakiyetli sırrı da anlıyorum. Fakat kazandıkları zaferi ruhlarda ve nesillerde yaşatmayı biliyorlar.

Bir değil, bir kaç ihilâl bile Türkün iliklere şleyen gizli hâkimiyetini yıkmağa kâfi gelmiyecek. Türklerde yalnız sonsuz bir cesare değil, iradeleri sersemleştiren bir sihirbaz zekâsı da varmış. Zaten yarı Avrupayı asırlarca boyun duruk altına almak başka türlü mümkün olamazdı.

Kadın Köşesi

Lüks, bir âfettir

Konuştuğum bir Amerikalı bana demişti ki: «Gezdiğim memleketlerde yalnız, iki şehrin kadınlarını bir birine pek benzer buldum. Holivut ve İstanbul. Bu iki şehrin kadınları daima tuvaletli ve süslüdür. İstanbul ve Holivut'dan başka her yerde kadınlar, çalışanlar olsun, çalışmayanlar olsun pazardan maada her gün sade giyinirler ve boyanmazlar.»

Bu Amerikalının söylemek istediği fakat söyliyemediği daha bir çok şeyler var. Daima süslü gezmek bir lükstür. Ve lüks daima fazla masraf edilmesini icap ettirir. Halbuki memleketimizde bugünkü hayat şartları meydanda.

Vatandaşların gelirleri mahduttur. Buna rağmen hiç bir kadınımız lüks eşya kullanmaktan geri kalmamaktadır. Süslenmek bir maksadı mahsusa ile yapılır. Maksadı da açıklamağa lüzum yok.

İşte asıl anlaşılmayan nokta şurası. Acaba çalışan kadın niçin daima süslü gezmek lüzumunu hissetmektedir?

Gayeleri güzelleşip, zarifleşmek ise bunu sade giyinmekle de temin etmek mümkündür.

Fakat süslenmekten kasdımız saçını, başını düzeltip, tertemiz giyinmek değildir. Zaten kendine çeki düzen vermeyen kadın yatak odasından dahi dışarı çıkmamalıdır.

Çalışan bir İngiliz kadınının kıyafeti şöyledir: düz topuklu spor ayakkabı, kalın bir çorap, sade bir tayyör ve kapalı bir bluz, saçları ensesinde toplanmıştır. Tırnaklarında ve yüzünde bir nebze boya yoktur. Buna rağmen yüzü asla renksiz değildir. Çünkü; hergün boyanmadığı için yüzüne ölüm sarılığı çökmez.

Daima boyananlar bilirler, boyanmadıkları gün tırnakları ve yanakları acı sarı bir renk alır. Bunun sebebi güneş görmeyen cildin tabii rengini kaybetmesidir. Ve âdeta tabiatın boyananlara verdiği bir ceza gibidir. Kezbanın yanakları, dudakları bunun için kırmızı ve gözleri parlaktır.

Hem eski bir Türk ata sözü diyor ki: «Aynaya çok bakan kadın evine bakamaz.»

Yüksel GÜNERİ

MUSABAKA

Musabakamız 24 Kasımda bitecektir. Musabaka neticesinde dereceleri tâyin edecek jüri şu zatlardan muteşekkildir:

Gazetemız kurucusu Dr. Rebi Barkın, Neşriyat Müdürümüz Sabahattin Selek, gazete idare meclisinden Seyfi Demirsoy, yazı işleri sekreteri Faruk Bingol, gazete idare meclisinden Ziya Uçer.

Neticeler 27 Kasım Cumartesi günü çıkacak olan nüshamızda ilân edilecektir.

ABONELERİMİZE

Abonelerimizin dikkat nazarına: Bazı abonelerimizden kendi gazetelerinin gelmediği hususunda şikâyetler gelmektedir. Fakat gazetemız idaresi her abonenin gazetesini muntazaman göndermektedir. Buna göre gazetelerin postada kaybolduğu anlaşılmaktadır. Bu hale son verilmek üzere posta idaresi nezdinde teşebbüse geçilmiştir.

DOGUM

Bakırköy Bez Fabrikası İşçileri Sendikası Başkan vekili Hüseyin Bolcan'ın bir erkek çocuğu dünyaya gelmiştir. Anne ve babayı tebrik eder, yavruya uzun ömürler dileriz.

***

Bakırköy Mensucat İşçileri Sendikasının kurucularından eski Yönetim Kurulu Başkanı kıymetli arkadaşımız İzzet Korkmaz'ın geçen hafta bir erkek evlâdı dünyaya gelmiştir. Yavruya uzun ömürler diler, anne ve babayı tebrik ederiz.

İş verenler ibret alsın !

(Baştarafı 2 de)

böyle olur.... Bu ay başından itibaren senebaşına kadar fabrikalar donanmanın tâmiri için pazar günleri de çalışacak bu sekiz pazar da her işçi saat mesai ücretine göre asgarisi 50 *liradan 200 liraya kadar ayrı bir fark alacak ve mübrem olan dertlerinden bir kaçını görecek bu tâmim ayın ikisinde fabrikalara geldi, işçi bayram yapıyor. Ayın dördüncü günü fabrikalarda ağızdan ağıza bir haber yayıldı, Genel Müdür senebaşındaki tebeddülâtta değişiyormuş, bütün işçi beyninden vurulmuşa döndü. Ortalığı matem havası kapladı...)*

Bu yazıları okuyunca bir tek insanın büyük bir muhitte nelere muktedir olduğu görülüyor. Bu iyi idare sayesinde işçi büyük bir gayretle ve gönülden gelen bir şevk ve iştahla çalışmaktadır. İzmitteki askeri tesisleri gezen Amerikalı uzmanlar Ankara mehafilinde Türk askeri fabrikalarında gördükleri intizam ve çalışma kudretinden, işçinin hüner ve mesleki bilgisinden hayranlıkla bahsediyorlar. Bunun neticesi olarak da Amerikanın bize verdiği yardım paraları arttırılıyor, çünkü bu paralar yerine sarf olunuyor.

İşte işçiye yapılan yardım böylece kendini bir kaç misli ile öder. İşçi ve işveren arasındaki bu baba evlâd münasebeti kurulduğu yerde istihsal artar, huzur ve ferahlık havası eser. Biz bu fikri (Hürbilek) sütunlarında daima müdafaa ettik, bu mektubu bunun delili olarak yazıyoruz.

Valinin izahatı

(Baştarafı 1 de)

ra Belediyenin gelirleri daha fazla olsaydı şüphesiz birinci derecede ehemmiyet verdiğimiz işlere daha fazla tahsisat ayırırdık.

Gelirlerimizin umduğumuz nisbette artmamış olmasına rağmen, başladığımız ve yıllardan beri ehemmiyetle takip ettiğimiz şehir işlerini ve umumi hizmetlerini sekteye uğratmadan denk bir bütce ile yapabildiğimiz için memnunuz..»

DOGUM

Üsküdar Yaprak Tütün İşçileri Sendikası üyelerinden 135 Hayri Kurtluderenin 16-11-948 gecesi saat 19 da bir oğlu ve 19.20 de de bir kız evlâtları dünyaya gelmiştir. İkiz yavruların uzun ömürler ana ve babaya saadetler dileriz.

Kongreye dâvet

Beykoz Deri ve Kundura Sanayii İşçileri Sendikası Başkanlığından

Sendikamızın yıllık Genel Kurul toplantısı 27 Kasım cumartesi günü saat 13 de Sendika lokalind yapılacağından sayın üyelerin teşrifleri rica olunur.

Gündem:

1 — Çalışma raporunun okunması

2 — Murakıp rapolarının okunması ve Yönetim Kurulunun ibrası

3 — Sendika adının İstanbul Deri ve Kundura Sanayii İşçileri Sendikası adına değiştirilmesi

4 — Yönetim ve Denetim Kuruları ile Haysiyet Divanı seçimi

5 — Dilekler.

HÜRBİLEK

Haftalık Gazete

Sahibi:

İ. İ. S. Birliği

Yazı işlerini fiilen idare eden:

Sabahattin SELEK

Basıldığı yer: KATABAL Matbaası

Yıllık abonesi: 5 liradır.

Geçmiş nüshalar 20 kuruştur.

Gönderilen yazılar neşredilsin veya edilmesin iade edilmez.

İş ve işçi arıyanların ilânları parasız neşredilir.

